

[Archaický člověk a mýtus]

Archaický člověk žil (a myslil) v mýtu, tj. vztahoval se k okolnímu světu prostřednictvím mýtu, skrze mýtus. Co nebylo vtaženo do světa mýtu, to jako by pro něho (tj. pro jeho vědomí) vůbec neexistovalo. Zároveň zase naopak to, co do mýtu vtaženo bylo, co bylo pojmenováno a tedy myšleno, to jako by tu již bylo. Patočka to vyjádřil tak, že „mýtus je, předstírá nám bezprostřední skutečnost“ (FČ 39, 1990, č. 1-2, str. 4.). Mám za to, že tato formulace zcela nevyhovuje a že musí být přeformulována, ale pro tuto chvíli je možno se na ni odvolat. Mýtus nám předstírá jakoby skutečnost, ale předstírá někdy skutečné, někdy neskutečné, nicméně vždy tak, jako by to bylo skutečné. A Patočka pak správně říká, že ono „předstírání“ spočívá v tom, že se mýtus obrací „na jedné straně k naší emocionální a na druhé straně k naší imaginativní stránce“ (dtto). Jakákoli „bezprostřednost“ je tedy jen zdánlivá: mýtus nám skutečnost nijak nedává, nýbrž jen nás navádí, jak ji pomyslet. Pokud to však není žádná skutečnost, nýbrž přelud, jsme to my sami, kdo si v mysli tento přelud vytváříme a je to naše imaginace, která je za to odpovědná. A v možnostech mýtu (a mytického myšlení) není k dispozici žádný prostředek, jak skutečné rozeznat od neskutečného; dokonce ani sama otázka skutečnosti a neskutečnosti není ještě položena.

(Praha, 990603-1.)